

## ამოცანა 1

შპს „ზეკარი“ აწარმოებს და ყიდის ერთი სახეობის პროდუქტს. ქვემოთ მოყვანილია ნორმატიული საწარმოო დანახარჯები პროდუქციის ერთეულზე:

|                              |                  |         |
|------------------------------|------------------|---------|
| ძირითადი მუშების შრომა       | 3 სთ (6 ლარი/სთ) | 18 ლარი |
| ძირითადი მასალა              | 4 კგ (7 ლარი/კგ) | 28 ლარი |
| საწარმოო ზედნადები დანახარჯი | ცვლადი           | 3 ლარი  |
|                              | მუდმივი          | 20 ლარი |
|                              |                  | -----   |
| ნორმატიული თვითღირებულება    |                  | 69 ლარი |

წარმოების ნორმალურ დონედ ითვლება წელიწადში პროდუქციის 16000 ერთეული და ეს მონაცემი გამოიყენება მუდმივი საწარმოო ზედნადები დანახარჯის გაანგარიშებისას.

დანახარჯი პროდუქციის გავრცელება-გასაღებაზე და აგრეთვე ადმინისტრაციული დანახარჯები შემდეგია:

- 1) ცვლადი - გაყიდვების ღირებულების 20%;
- 2) მუდმივი - 180000 ლარი წელიწადში.

ერთთადერთი გადახრა ესაა გადახრა მუდმივი ზედნადები დანახარჯების მოცულობაში. 20X2 წლის 1 იანვრისათვის მზა პროდუქციის საწყობში მარაგი არ იყო. მუდმივი ზედნადები დანახარჯები წლის განმავლობაში თანაბრად ნაწილდება. პროდუქციის ერთეულის გასაყიდი ფასი შეადგენს 140 ლარს.

ქვემოთ მოყვანილია სახარჯთაღრიცხვო მონაცემები პროდუქციის წარმოებასა და გასაღებაზე ორი ნახევარი წლისათვის:

|                                                         | წარმოება | რეალიზაცია |
|---------------------------------------------------------|----------|------------|
| ერთეული                                                 | ერთეული  |            |
| ნახევარი წელი, რომელიც მთავრდება 20X2 წლის 30 ივნისს    | 8500     | 7000       |
| ნახევარი წელი, რომელიც მთავრდება 20X2 წლის 31 დეკემბერს | 7000     | 8000       |

### დავალება:

- 1) ხელმძღვანელობისათვის მოამზადეთ ანგარიშგება გაყიდვების, დანახარჯებისა და მოგების შესახებ თითოეული ნახევარწლიანი პერიოდისათვის დანახარჯების ზღვრული და სრული კალკულაციის სისტემების მიხედვით ცალ-ცალკე.
- 2) მოამზადეთ მოგება-ზარალის ანგარიშგება ორივე პერიოდისათვის ზღვრული და სრული მეთოდების შესაბამისად.
- 3) ჩამოაყალიბეთ და ახსენით სამი ბიზნეს სიტუაცია, სადაც ზღვრული დანახარჯების კალკულაციის მეთოდის გამოყენება სარგებლიანი იქნება მმართველობისათვის გადაწყვეტილების მიღებისას.

## ამოცანა 2

კომპანია „ნეკერჩხალი“ აწარმოებს „ა“ და „ბ“ სახეობის პროდუქტს.

ბაზრის გამოკვლევის თანახმად, მომავალი წლისთვის კარგი პერსპექტივები მოჩანს, როგორც „ა“ და „ბ“, ასევე „გ“ სახეობის პროდუქტისათვის.

ნედლეული შემოიტანება და შესაძლოა შემოღებული იქნეს კვოტების სისტემა, რომელიც ნედლეულის შემოტანას შეზღუდავს ყოველწლიურად 300000 ლარის ზედა ზღვარით.

კომპანიის მარკეტინგული პოლიტიკა მდგომარეობს იმაში, რომ თავისი სიმძლავრეების (ან კვოტის შემოღების შემთხვევაში გამოყოფილი ნედლეულის) 60% ჩადებული იქნეს მაქსიმალურად მომგებიან პროდუქტში. მიღებული იქნა ამ პოლიტიკის გაგრძელების შესახებ გადაწყვეტილება, თუ იწარმოება სამივე სახეობის პროდუქტი, მაგრამ გაიყიდება უმცირესი მომგებიანობის მქონე პროდუქტის მხოლოდ 15%.

გეგმიური საქარხნო თვითღირებულება და გასაყიდი ფასები ყოველი ხარისხის ერთ პროდუქტზე შემდეგი სახისაა:

| პროდუქტები                      | „ა“<br>ლარი | „ბ“<br>ლარი | „გ“<br>ლარი |
|---------------------------------|-------------|-------------|-------------|
| გასაყიდი ფასი                   | 70          | 95          | 150         |
| ძირითადი მასალა                 | 15          | 20          | 25          |
| ძირითადი ხელფასი (2,50 ლარი/სთ) | 15          | 25          | 45          |

მომდევნო წლისათვის კომპანიის წლიური საწარმოო სიმძლავრე შეადგენს ძირითადი შრომის 225000 საათს და 500000 ლარის მუდმივ ზედნადებ დანახარჯებს. ცვლადი ზედნადები დანახარჯები შეადგენს პირდაპირი ხელფასის 20%-ს.

### დავალება:

- 1) განსაზღვრეთ სამი სახეობის პროდუქტიდან, მოკლევდიან პერსპექტივაში რომელი იქნება ყველაზე მოგებიანი, ხოლო რომელი ყველაზე ნაკლებად მომგებიანი. ამოდიოთ იმ ვარაუდიდან, რომ ისეთივე მოცულობით მოხდება წარმოება, როგორიც გაიყიდება:
  - ა) თუ მასალაზე კვოტა იქნება შემოღებული;
  - ბ) თუ მასალაზე კვოტა არ იქნება შემოღებული.
- 2) თუ მასალაზე კვოტა იქნება შემოღებული, გაიანგარიშოთ დაგეგმილი მოგება მომდევნო წლისათვის თუ:
  - ა) იწარმოება მხოლოდ „გ“ სახეობის პროდუქტი;
  - ბ) ახლანდელი პოლიტიკის შესაბამისად იწარმოება სამივე სახეობის პროდუქტი.

### ამოცანა 3

შპს „ნორმა“ ყიდულობს და ყიდის ერთი სახის პროდუქტს. იყენებს ზღვრული დანახარჯებით კალკულაციის სისტემას.

კომპანიის პოლიტიკა ითვალისწინებს:

- ა) საწყისი ნორმატივების გადასინჯვას არაკონტროლირებადი ცვლილებების დროს;
- ბ) წარმოებისა და გაყიდვების ფაქტიური მონაცემებით მოქნილი ბიუჯეტების ჩამოყალიბება;
- გ) გადახრების ანალიზით ოპერატიულ ანგარიშგებას.

20X2 წლის საწყისი გეგმიური მონაცემები:

|                                        | ლარი | ლარი |       |
|----------------------------------------|------|------|-------|
| პროდუქციის გასაყიდის ფასი              |      |      | 100   |
| მინუს: ძირითადი მასალა 5კგ (10ლარი/კგ) |      | 50   |       |
| პირდაპირი შრომა 3 სთ (6 ლარი/სთ)       |      | 18   |       |
|                                        |      |      | 68    |
|                                        |      |      | ----- |
| გეგმიური ზღვრული მოგება                |      |      | 32    |

#### პუნქტი „ა“:

არაკონტროლირებადი ცვლილებები შემდეგი სახისაა:

- 1) ერთეული პროდუქციის მიმდინარე საბაზრო ფასი 110 ლარია;
- 2) პროფკავშირების მოთხოვნით, ხელფასის საწყისი ნორმატული განაკვეთი გაიზარდა 0,60 ლარით;
- 3) წარმოებული და რეალიზებული მარაგის გეგმიური რაოდენობა 1600 ერთეულია.

#### დავალება 1:

გაითვალისწინეთ ზემოთმოყვანილი ცვლილებები ნორმატივებში და გაიანგარიშეთ გადასინჯული გეგმიური ზღვრული მოგება.

#### პუნქტი „ბ“:

პროდუქციის წარმოების საწყისი გეგმა შეადგენს 1600 ერთეულს. გათვალისწინებული იყო იგივე მოცულობის რეალიზაცია სრულად:

- 1) ფაქტიურად წარმოებული ერთეულები შეადგენს - 2400 ერთეულს
- 2) ფაქტიური რეალიზაცია - 2000 ერთეული
- 3) ფაქტიურად ანაზღაურებული საათების ოდენობა - 7600 საათი
- 4) აქედან მოცდენილი (ანაზღაურებული) საათები - 200 საათი

#### დავალება 2:

აღნიშნული ინფორმაციის გამოყენების საფუძველზე მოახდინეთ „ა“ პუნქტში გადასინჯული ზღვრული მოგების დაკორექტირება შემდეგი კომპონენტების გავლენის მიხედვით:

- დამატებითი წარმადობით;

- პროდუქტიულობის შემცირებით;
- მოცდენით;
- გაუყიდავი მარაგის ზრდით.

გამოთვალეთ ფაქტიური მოცულობის მიხედვით დაკორექტირებული ზღვრული მოგება.

#### **პუნქტი „გ“:**

- 1) გაყიდვების სტიმულირების მიზნით პროდუქციის ერთეული ფაქტიურად გაიყიდა 106 ლარად.
- 2) მასალის ფაქტიურმა ხარჯმა შეადგინა 12060 კგ (10 ლარი/კგ).
- 3) ფაქტიურად დაქირავებული იქნა უფრო დაბალკვალიფიციური პერსონალი და საათი ანაზღაურებული იქნა 6,20 ლარად.

#### **დავალება 3:**

გაიანგარიშეთ ფაქტიური დანახარჯებიდან გამოწვეული საოპერაციო გადახრები:

- გაყიდვის ფასით გამოწვეული გადახრა;
- მასალის გამოყენებით გამოწვეული გადახრა;
- შრომის ანაზღაურების განაკვეთით გამოწვეული გადახრა;
- შრომის ნაყოფიერებით გამოწვეული გადახრა;
- მოცდენილი სამუშაო დროით გამოწვეული გადახრა.

გამოთვალეთ ფაქტიური ზღვრული მოგება.

#### **დავალება 4:**

გააერთიანეთ ეს ინფორმაცია ერთ ფორმაში ანგარიშგების სახით და მოახდინეთ მისი გაანალიზება.

## ამოცანა 4

ქვემოთ მოცემულია კომპანია „გამა“-ს მონაცემები, რომელიც ახდენს 20X0 წლის მარტი-ივნისის პერიოდის ბიუჯეტირებას.

### ა) მონაცემები ამოხსნისათვის:

1) ბიუჯეტური საბალანსო ანგარიშების მონაცემები:

1 მარტი 20X0 წელი

|                                                         | თავდაპირველი<br>ღირებულება<br>(ლარი) | ამორტიზაცია<br>თარიღისათვის<br>(ლარი) | წმინდა<br>ღირებულება<br>(ლარი) |
|---------------------------------------------------------|--------------------------------------|---------------------------------------|--------------------------------|
| <b>ძირითადი საშუალებები:</b>                            |                                      |                                       |                                |
| მიწა და ნაგებობები                                      | 500000                               | -                                     | 500000                         |
| დანადგარები და აღჭურვილობა                              | 124000                               | 84500                                 | 39500                          |
| სატრანსპორტო საშუალებები                                | 42000                                | 16400                                 | 25000                          |
|                                                         | -----                                | -----                                 | -----                          |
|                                                         | <b>666000</b>                        | <b>100900</b>                         | <b>565100</b>                  |
| -----                                                   |                                      |                                       |                                |
| <b>სამუშაო კაპიტალი:</b>                                |                                      |                                       | (ლარებში)                      |
| <b>მიმდინარე აქტივები:</b>                              |                                      |                                       | -----                          |
| ნედლეულის მარაგი (100 ერთეული)                          |                                      |                                       | 4320                           |
| მზა პროდუქციის მარაგი (110 ერთეული)                     |                                      |                                       | 10450                          |
| დებიტორები (იანვარი - 7680ლარი, თებერვალი - 10400 ლარი) |                                      |                                       | 18080                          |
| სალარო და ბანკი                                         |                                      |                                       | 6790                           |
|                                                         |                                      |                                       | -----                          |
|                                                         |                                      |                                       | <b>39640</b>                   |
| <b>მინუს: მიმდინარე ვალდებულებები:</b>                  |                                      |                                       |                                |
| კრედიტორები (ნედლეულზე)                                 |                                      |                                       | 3900                           |
|                                                         |                                      |                                       | -----                          |
|                                                         |                                      |                                       | <b>35740</b>                   |
|                                                         |                                      |                                       | -----                          |
|                                                         |                                      |                                       | <b>600840</b>                  |
| -----                                                   |                                      |                                       |                                |
| <b>წარმოდგენილია :</b>                                  |                                      |                                       |                                |
| ჩვეულებრივი აქციები (სრულად გადახდილი) 1ლ აქციაზე       |                                      |                                       | 500000                         |
| საემისიო შემოსავალი                                     |                                      |                                       | 60000                          |
| მოგრბა -ზარალის ანგარიშგება                             |                                      |                                       | 40840                          |
|                                                         |                                      |                                       | -----                          |

- 2) მზა პროდუქციის მარაგი შეფასებულია ცვლადი დანახარჯებით;  
 3) მომდევნო ოთხი თვისათვის წარმოების დანახარჯების ბიუჯეტი შემდეგნაირად გამოიყურება:

|                                       | მარტი     | აპრილი | მაისი | ივნისი |
|---------------------------------------|-----------|--------|-------|--------|
|                                       | (ლარებში) |        |       |        |
| გაყიდვები (ერთეულებში)                | 80        | 84     | 96    | 94     |
| წარმოება (ერთეულებში)                 | 70        | 75     | 90    | 90     |
| ნედლეულის შესყიდვა                    | 80        | 80     | 85    | 85     |
| ხელფასი და ცვლადი ზედნადები დანახარჯი | 4550      | 4875   | 5850  | 5850   |
| მუდმივი ზედნადები დანახარჯი           | 1200      | 1200   | 1200  | 1200   |

**დავალება 1:**

ზემოთმოყვანილი მონაცემების საფუძველზე გაინაგარიშეთ და შეადგინეთ ნედლეულისა და მზა პროდუქციის ბიუჯეტი ერთეულებში ყოველი თვისათვის, მარტიდან დაწყებული ივნისის ჩათვლით

გათვლების საწარმოებელი ფორმის ნიმუში 1-ლი დავალების შესასრულებლად:

მარაგის ბიუჯეტი  
ერთეულები  
 მარტი   აპრილი   მაისი   ივნისი

**ნედლეული:**

საწყისი მარაგი

პლუს: შესყიდვები

მინუს: წარმოებაში გამოყ. ნედლეული  
 საბოლოო მარაგი

**მზა პროდუქცია:**

საწყისი მარაგი

პლუს: წარმოება

მინუს: გაყიდვები  
 საბოლოო მარაგი

ბ) მონაცემები ამოხსნისათვის:

- 1) კომპანია აპირებს პროდუქციის ერთეულის გაყიდვას 219 ლარად და გეგმავს, რომ ნედლეულის ერთეულს შეიძენს 45 ლარად. მზა პროდუქციის ერთეულისათვის მოითხოვება ნედლეულის ერთი ერთეული.
- 2) ყველა გაყიდვა და ნედლეულის შესყიდვა ხორციელდება კრედიტში. დებიტორებს წარედგინებათ ორთვიანი კრედიტი, ხოლო ნედლეულის მოწოდების განაღდება ხდება ერთთვიანი კრედიტის შემდეგ;
- 3) კომპანია მარაგის შეფასებისათვის გამოიყენებს FIFO მეთოდს.

## **დავალება 2:**

გაიანგარიშეთ გაყიდვების შესაბამისი ბიუჯეტი, დაგეგმილი საწარმოო დანახარჯები, დაგეგმილი საბოლოო დებიტორული დავალიანება, საბოლოო კრედიტორული დავალიანება და საბოლოო მარაგი ფულად გამოსახულებაში.

გათვლების საწარმოებელი ფორმის ნიმუში მე-2 დავალების შესასრულებლად:

### **გაყიდვები და სხვა ბიუჯეტები**

#### **ერთეულები**

მარტი აპრილი მაისი ივნისი სულ

#### **გაყიდვები:**

საწარმოო დანახარჯები:

ნედლეული (FIFO-ს გამოყენებით)

ხელფასები და ცვლადი დანახარჯები

#### **დებიტორები:**

საბოლოო დებიტორები

#### **კრედიტორები:**

ივნისი

#### **საბოლოო მარაგი:**

ნედლეული

მზა პროდუქცია

**გ) მონაცემები ამოხსნისათვის:**

- 1) მიწითა და შენობებით უზრუნველყოფილი 7,5%-იანი 120000 ლარის სესხის აღების ვადა დადგება 1 მაისს. 112000 ლარის ღირებულების აღჭურვილობა მიღებული იქნება მაისში და მასზე გადახდა მოხდება ივნისში;
- 2) სესხზე პროცენტის გადახდა მოხდება ყოველ ექვს თვეში - დაწყებული სექტემბრიდან. შუალედური დივიდენდები 20X0 წლის 31 მარტამდე პერიოდისათვის 12500 ლარის ოდენობით გადახდილი იქნება ივნისში.

**დავალება 3:**

მომზადეთ და წარმოადგინეთ ფულადი სახსრების ბიუჯეტი ყოველი თვისათვის.

გათვლების საწარმოებელი ფორმის ნიმუში მე-3 დავალების შესასრულებლად:

**ფულადი სახსრების ბიუჯეტი**

| მარტი<br>(ლარი) | აპრილი<br>(ლარი) | მაისი<br>(ლარი) | ივნისი<br>(ლარი) |
|-----------------|------------------|-----------------|------------------|
|-----------------|------------------|-----------------|------------------|

გადმოტანილი ნაშთი

პლუს: შემოსულობები

(დებიტორები)

სესხი

(A)

**გადახდები:**

კრედიტორები (ერთი თვის)

ხელფასები და ცვლადი ზ/დანახარჯი

მუდმივი ზედნადები დანახარჯი

აღჭურვილობა

შუალედური დივიდენდი

(B)

ნაშთი გადატანამდე (A) – (B)

დ) მონაცემები ამოხსნისათვის:

- 1) ამორტიზაცია ოთხი თვისათვის ახალი აღჭურვილობის ჩათვლით შეადგენს:
  - დანადგარები და აღჭურვილობა - 15733 ლარს
  - სატრანსპორტო საშუალებები - 3500 ლარს
- 2) ბეგარა უგულებელყოფილია.

**დავალება 4:**

მომზადეთ ძირითადი ბიუჯეტი ანუ დაგეგმილი ანგარიშგება ვაჭრობის, მოგებისა და ზარალის შესახებ ოთხი თვისათვის 20X0 წლის 30 ივნისამდე, ასევე დაგეგმილი ბალანსი 20X0 წლის 30 ივნისისათვის.

გათვლების საწარმოებელი ფორმის ნიმუში მე-4 დავალების შესასრულებლად:

ნაერთი ბიუჯეტი  
დაგეგმილი ანგარიშგება ვაჭრობის, მოგების და ზარალის შესახებ ოთხთვიანი  
პერიოდისათვის, რომელიც მთავრდება 20X0 წლის 30 ივნისს

(ლარი)

(ლარი)

გაყიდვები

მინუს: გაყიდვების თვითღირებულება:

მზა პროდუქციის საწყისი მარაგი

პლუს: საწარმოო დანახარჯები

მინუს: მზა პროდუქციის საბოლოო მარაგი

მინუს: გასავლები:

მუდმივი ზედნადები დანახარჯები

ამორტიზაცია:

დანადგარები და აღჭურვილობა

სატრანსპორტო საშუალებები

პროცენტი სესხზე (ორი თვის )

მინუს: შუალედური დივიდენდი

პლუს: მოგება-ზარალის ანგარიში

ნაშთი გატანამდე

ბიუჯეტური საბალანსო ანგარიშგება 20X0 წლის 30 ივნისისათვის

| თავდაპირველი<br>ღირებულება<br>(ლარი) | ამორტიზაცია<br>(ლარი) | წმინდა<br>ღირებულება<br>(ლარი) |
|--------------------------------------|-----------------------|--------------------------------|
|--------------------------------------|-----------------------|--------------------------------|

ძირითადი საშუალებები:

მიწა და შენობები

დანადგარები და აღჭურვილობა

სატრანსპორტო საშუალებები

სამუშაო კაპიტალი:

მიმდინარე აქტივები:

ნედლეული და მასალები

მზა პროდუქციის მარაგი

დებიტორები

ნაშთი სალაროში და ბანკში

**მინუს: მიმდინარე ვალდებულებები:**

კრედიტორები

ვალი სესხის პროცენტზე

**გამოყენებული კაპიტალი:**

ჩვეულებრივი აქციები (სრულად გადახდილი) 1ლ აქციაზე

საემისიო შემოსავალი

მოგება -ზარალის ანგარიშგება

**უზრუნველყოფილი სესხი (7,5%)**

**დავალება 5:**

შეიმუშავეთ რეკომენდაციები კომპანიისათვის, ფულადი სახსრების მართვის დახვეწისთვის.

## ამოცანა 5:

კომპანია „პროგრესი“ დანადგარის შეძენის ორ პროექტს, იმ მიზნით, რომ შეიძინოს ერთ-ერთი. უპირატესობის გამოსავლენად გვაქვს შემდეგი იზფორმაცია:

### მონაცემები ამოხსნისათვის:

- 1) დანადგარი „სტანდარტული“ მოდელი ღირს 50000 ლარი, ხოლო დანადგარი „ლუქსი“ მოდელი ღირს 88000 ლარი;
- 2) გადახდა ხდება თავდაპირველად, ერთდროულად;
- 3) სასარგებლო მომსახურების ვადა: „სტანდარტული“ - 4 წელი; „ლუქსი“ - 6 წელი.
- 4) სალიკვიდაციო ღირებულება არცერთ დანადგარს არ რჩება;
- 5) ცვეთის პოლიტიკა არის წრფივი მეთოდით;
- 6) დანადგარების გამოყენებიდან წინასწარ გათვლილი ფულადი შემოსულობების პროგნოზი ასეთია:

|             | 1-ლი წელი | მე-2 წელი | მე-3 წელი | მე-4 წელი | მე-5 წელი | მე-6 წელი |
|-------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| სტანდარტული | 20500     | 22860     | 24210     | 23410     | -         | -         |
| ლუქსი       | 32030     | 26110     | 25380     | 25940     | 38560     | 35100     |

- 7) უკუგების განაკვეთი იანგარიშება „სტანდარტულზე“ - 12%-ით, ხოლო რადგანაც „ლუქსი“ ახალია ბაზარზე, მისი ექსპლოატაციის მაღალი რისკის გამო, უკუგების განაკვეთი 14 %-ია;
- 8) საგადასახადო განაკვეთი საოპერაციო შედეგზე (ფულადი ნაკადის ნამეტზე) 35%-ია, მისი გადახდა ხდება მომდევნო წელს.

### დავალება 1:

გაიანგარიშეთ ორივე მოდელისათვის:

- ა) უკუგების პერიოდი (დისკონტირებული თანხის მეთოდით);
- ბ) წმინდა მიმდინარე ღირებულება.

### მონაცემები ამოხსნისათვის:

წინა პირობიდან მოდელი „სტანდარტული“ შეიძლება შეძენის ნაცვლად აღებული იქნას იჯარით.

- 1) იჯარის წლიურ გდაახდელი - 13000 ლარია;
- 2) იჯარის ვადა 4 წელი;
- 3) უკუგების (დისკონტის) განაკვეთი ისევ 12%-ია და მოგების გადასახადი 35%.

### დავალება 2:

მიიღეთ გადაწყვეტილება , დანადგარი იჯარით აიღოს კომპანიამ თუ შეიძინოს.

## ამოცანა 6:

„მირაჟი“ არის პატარა კომპანია, რომელიც ხუთი წელია მოღვაწეობს. მიმდინარე წლის ბრუნვამ შეადგინა 875000 ლარი. მომსახურე ბანკმა დირექტორთა საბჭოს სთხოვა მიეწოდებინა საშუალოვადიანი დაფინანსების უახლოესი 3 წლის გეგმა.

ფინანსური მენეჯერის მიერ წარმოებული სტატისტიკური ანალიზი ბოლო ორი ფინანსური წლისათვის ასეთია:

|                                       |                               |
|---------------------------------------|-------------------------------|
| გაყიდული საქონლის თვითღირებულება      | გაყიდვების - 75%              |
| სხვა ხარჯები (პროცენტების გამოკლებით) | 5000 ლარს + გაყიდვების 18%    |
| ნაღდი ფული წლის ბოლოს                 | მინიმუმ გაყიდვების - 1%       |
| დებიტორები წლის ბოლოს                 | 10000 ლარს + გაყიდვების - 20% |
| მარაგი წლის ბოლოს                     | 12000 ლარს + გაყიდვების - 25% |
| კრედიტორები წლის ბოლოს                | გაყიდვების - 35%              |

ძირითადი საშუალებები ახლა არის - 410000 ლარის, ნაღდი ფული - 9000 ლარი. გაყიდვები მოსალოდნელია გაიზარდოს 15%-ით ყოველ წელს შემდეგი ორი წლის განმავლობაში და 15 ან 25 პროცენტით - მესამე წელს, იმისდა მიხედვით, თუ რამდენად სწრაფად გამოვა ეკონომიკა რეცესიდან.

ახლა არსებული ძირითადი საშუალება აკმაყოფილებს საწარმოს მოთხოვნას წელიწადში 1100000 ლარამდე რეალიზაციის ფარგლებში. რეალიზაციის უფრო მეტად გაზრდის შემთხვევაში მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად საჭირო იქნება დამატებით ახალი მოწყობილობების შეძენა წლის დასაწყისშივე , რომელიც 200000 ლარი ღირს.

კომპანიის არსებული კაპიტალის სტრუქტურა:

|                        |             |
|------------------------|-------------|
| ჩვეულებრივი აქციები    | 200000 ლარი |
| რეზერვები              | 149000 ლარი |
| 12%-იანი საბანკო სესხი | 180000 ლარი |
| -----                  |             |
| 529000 ლარი            |             |

ოვერდრაფტის გამოყენება ამჟამად არ ხდება, მაგრამ შესაძლებელია მისი გამოყენება 50000 ლარის ფარგლებში. მიმდინარე ოვერდრაფტის საპროცენტო განაკვეთი არის წლიური 10%. გრძელვადიანი სესხისათვის წლიური განაკვეთი იქნება 11%.

სხვა ინფორმაცია:

- 1) მოგების გადასახადი 25%
- 2) საბანკო სესხზე შემზღუდველი პირობები: ა) ლიკვიდობის მიმდინარე კოეფიციენტი - 1,3 და ბ) ლევერიჯი (გრძელვადიანი სესხების შეფარდება აქციონერთა კაპიტალთან) – 80%-მდე.
- 3) ნაღდი ფული ინახება უპროცენტო (პროცენტის არგადამხდელ) მიმდინარე ანგარიშზე.

**დავალება:**

როგორც „მირაჟის“ ფინანსურ მენეჯერს გთხოვს ზემოთ მოყვანილი ინფორმაციის საფუძველზე წარმოადგინოთ მოგება-ზარალის ანგარიშგების და საჭირო ფინანსების გეგმა მომავალი სამი წლისათვის.

**შენიშვნა:** გათვლების შედეგები შეგიძლია დაამრგვალოთ მთელეზამდე სიზუსტით.

## ამოცანა 7

შეძენა ფულადი სახსრებით გადახდით, უმცირესობის წილი და გუდვილი:

შეადგინეთ ძირითადი კომპანიის და კომპანიათა ჯგუფის ბუღალტრული ბალანსები შეძენის შემდეგ.

| ძირითადი კომპანიის ბუღალტრული ბალანსი (შეძენამდე) |       |                         |       |
|---------------------------------------------------|-------|-------------------------|-------|
| <b>აქტივი:</b>                                    |       | <b>პასივი:</b>          |       |
| ფულადი სახსრები                                   | 1920  | კრედიტორული დავალიანება | 1200  |
| მარაგი                                            | 700   |                         |       |
| ინვესტიციები                                      | 250   | დარიცხვები              | 570   |
| ძირითადი საშუალებები                              | 700   | აქციონერთა კაპიტიალი    | 1800  |
|                                                   | ----- |                         | ----- |
|                                                   | 3570  |                         | 3570  |

| შვილობილი კომპანიის ბუღალტრული ბალანსი |       |                         |       |
|----------------------------------------|-------|-------------------------|-------|
| <b>აქტივი:</b>                         |       | <b>პასივი:</b>          |       |
| ფულადი სახსრები                        | 190   | კრედიტორული დავალიანება | 620   |
| მარაგი                                 | 1000  |                         |       |
| ინვესტიციები                           | 250   |                         |       |
| ძირითადი საშუალებები                   | 680   | აქციონერთა კაპიტიალი    | 1500  |
|                                        | ----- |                         | ----- |
|                                        | 2120  |                         | 2120  |

ძირითადი კომპანია იძენს სააქციო კაპიტალის 80%-ს 1550 პ.ერთ. (გადახდა წარმოებს ფულადი სახსრებით).

შვილობილ კომპანიაში ინვესტიციებისა და ძირითადი საშუალებების რეალური ღირებულება შესაბამისად შეადგენს 300 და 900 პირობით ერთეულს. (შედგები შეიტანეთ ქვემოთ მოცემულ ცხრილებში შესაბამისად მუხლების მიხედვით).

| ძირითადი კომპანიის ბუღალტრული ბალანსი (შეძენამდე) |  |                         |  |
|---------------------------------------------------|--|-------------------------|--|
| <b>აქტივი:</b>                                    |  | <b>პასივი:</b>          |  |
| ფულადი სახსრები                                   |  | კრედიტორული დავალიანება |  |
| მარაგი                                            |  |                         |  |
| ინვესტიციები                                      |  | დარიცხვები              |  |
| ინვესტიციები შვილობილ კომპანიაში                  |  | აქციონერთა კაპიტიალი    |  |
| ძირითადი საშუალებები                              |  |                         |  |

| კომპანიების ჯგუფის ბუღალტრული ბალანსი |  |                         |  |
|---------------------------------------|--|-------------------------|--|
| <b>აქტივი:</b>                        |  | <b>პასივი:</b>          |  |
| ფულადი სახსრები                       |  | კრედიტორული დავალიანება |  |

|                                                |                                                        |
|------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|
| მარაგი<br>ინვესტიციები<br>ძირითადი საშუალებები | დარიცხვები<br>უმცირესობის წილი<br>აქციონერთა კაპიტიალი |
|------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|

შენიშვნა: ფულადი სახსრები =

მარაგი =

ინვესტიციები =

ძირითადი საშუალებები =

გუდვილი =

კრედიტორული დავალიანება =

უმცირესობის წილი =

## ამოცანა 8:

მოცემულია კომპანია „იმედის“ ხუთწლიანი ფინანსური მონაცემები:

|                                                                                                | 20X9  | 20X8  | 20X7  | 20X6  | 20X5  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|
| <b>ფინანსური კოეფიციენტები:</b>                                                                |       |       |       |       |       |
| <b><u>მომგებიანობა:</u></b>                                                                    |       |       |       |       |       |
| მარჟა = სავაჭრო მოგება / ამონაგები რეალიზაციიდან %                                             | 7,8   | 7,5   | 7,0   | 7,2   | 7,3   |
| აქტივების უკუგება = $\frac{\text{სავაჭრო მოგება}}{\text{ნეტო საოპერაციო აქტივები}}$ %          | 16,3  | 17,6  | 16,2  | 18,2  | 18,3  |
| <b><u>პროცენტისა და დივიდენდის დაფარვა:</u></b>                                                |       |       |       |       |       |
| პროცენტის დაფარვა = $\frac{\text{სავაჭრო მოგება}}{\text{ნეტო ფინანსური დანახარჯები}}$ %        | 2,9   | 4,8   | 5,1   | 6,5   | 3,6   |
| <b><u>დივიდენდის დაფარვა:</u></b>                                                              |       |       |       |       |       |
| $\frac{\text{შემოსავალი ერთ ჩვეულებრივ აქციაზე}}{\text{დივიდენდი ერთ ჩვეულებრივ აქციაზე}}$ ჯერ | 2,7   | 2,6   | 2,1   | 2,5   | 3,1   |
| <b><u>ვალისა და საკუთარი კაპიტალის თანაფარდობა:</u></b>                                        |       |       |       |       |       |
| ნეტო ნასესხები სახსრები / აქციონერთა სახსრები (%)                                              | 65,9  | 61,3  | 48,3  | 10,8  | 36,5  |
| $\frac{\text{ნეტო ნასესხები სახსრები}}{\text{აქციონერთა სახსრები + უმცირესობის წილი}}$         | 59,3  | 55,5  | 44,0  | 10,1  | 33,9  |
| <b><u>ლიკვიდობის კოეფიციენტები:</u></b>                                                        |       |       |       |       |       |
| სწრაფი = (მიმდ. აქტივებს - მარაგი) / მიმდ. ვალდებულებ.(%)                                      | 65,9  | 61,3  | 48,3  | 10,8  | 36,5  |
| მიმდინარე = მიმდ. აქტივები / მიმდ. ვალდებულებები (%)                                           | 133,6 | 130,3 | 142,2 | 178,9 | 174,7 |
| <b><u>აქტივების კოეფიციენტები:</u></b>                                                         |       |       |       |       |       |
| $\frac{\text{ამონაგები რეალიზაციიდან}}{\text{ნეტო საოპერაციო აქტივები}}$ ჯერ                   | 2,1   | 2,4   | 2,3   | 2,5   | 2,5   |

|                                    |        |       |       |       |       |
|------------------------------------|--------|-------|-------|-------|-------|
| ამონაგები რეალიზაციიდან            |        |       |       |       |       |
| ----- ჯერ                          | 8,6    | 9,0   | 7,0   | 7,4   | 6,2   |
| საბრუნავი კაპიტალი                 |        |       |       |       |       |
| ერთი აქცია:                        |        |       |       |       |       |
|                                    | 20X9   | 20X8  | 20X7  | 20X6  | 20X5  |
| შემოსავალი                         |        |       |       |       |       |
| ერთ აქციაზე -- -- დაბეგვრამდე ბაზა | 23,62  | 21,25 | 17,96 | 17,72 | 15,06 |
| ნეტო ბაზა                          | 15,65  | 13,60 | 10,98 | 11,32 | 12,18 |
| დივიდენდები ერთ აქციაზე            | 5,90   | 5,40  | 4,90  | 4,60  | 4,10  |
| ნეტო აქტივები ერთ აქციაზე          | 102,10 | 89,22 | 85,95 | 85,79 | 78,11 |

ნეტო საოპერაციო აქტივები მოიცავს მატერიალურ გრძელვადიან აქტივებს, მარაგს, დებიტორულ დავალიანებასა და კრედიტორული დავალიანებას. გამორიცხულია ნასესხები სახსრები გადასახადები და დივიდენდები.

#### დავალება:

მოამზადეთ ანგარიში კომპანიის შესახებ, მოახდინეთ მოცემული ინფორმაციის სათანადო ინტერპრეტაცია და შეფასება.

## ამოცანა 9:

განვიხილოთ ორი საწარმოს „ალფას“ და „ბეტას“ ფინანსური ანგარიშგებები. ორივე მათგანი საბითუმო მოვაჭრეა და კრედიტით ყიდიან ელექტროსაქონელს.

### მოგებისა და ზარალის ანგარიშგება 20X2 დასრულებული წლისათვის.

|                                          | „ალფა“ | „ბეტა“ |
|------------------------------------------|--------|--------|
| ამონაგები გაყიდვებიდან                   | 4000   | 6000   |
| <u>რეალიზებული საქონლის თვითღირ-ება:</u> |        |        |
| მარაგის საწყისი ნაშთი                    | 200    | 800    |
| შესყიდვები                               | 3200   | 4800   |
|                                          | -----  | -----  |
|                                          | 3400   | 5600   |
| მინუს: მარაგის საბოლოო ნაშთი             | 400    | 800    |
|                                          | -----  | -----  |
|                                          | 3000   | 4800   |
|                                          | -----  | -----  |
| საერთო მოგება                            | 1000   | 1200   |
| <u>ხარჯები:</u>                          |        |        |
| დისტრიბუციის ხარჯები                     | 200    | 150    |
| ადმინისტრაციის ხარჯები                   | 290    | 250    |
| გადახდილი პროცენტები                     | 10     | 400    |
|                                          | -----  | -----  |
|                                          | 500    | 800    |
|                                          | -----  | -----  |
| მოგება დაბეგვრამდე                       | 500    | 400    |
| მოგების გადასახადი                       | 120    | 90     |
|                                          | -----  | -----  |
| მოცემული პერიოდის წმინდა მოგება          | 380    | 310    |

**ბალანსი 20X2 წლისათვის**

|                                               | <b>„აღფა“</b> | <b>„ბეტა“</b> |
|-----------------------------------------------|---------------|---------------|
| <b><u>აქტივები:</u></b>                       |               |               |
| <b><u>გრძელვადიანი აქტივები:</u></b>          |               |               |
| საწყობისა და ოფისის შემოღები                  | 1200          | 5000          |
| დანადგარები და ავტომანქანები                  | 600           | 1000          |
|                                               | -----         | -----         |
| სულ გრძელვადიანი აქტივები                     | <b>1800</b>   | <b>6000</b>   |
|                                               | -----         | -----         |
| <b><u>მოკლევადიანი აქტივები:</u></b>          |               |               |
| მარაგი                                        | 400           | 800           |
| სავაჭრო დებიტორები                            | 800           | 900           |
| სხვადასხვა დენიტორები                         | 150           | 80            |
| ფული ბანკში                                   | -             | 100           |
|                                               | -----         | -----         |
| სულ მოკლევადიანი აქტივები                     | <b>1350</b>   | <b>1880</b>   |
|                                               | -----         | -----         |
| სულ აქტივები                                  | <b>3150</b>   | <b>7880</b>   |
| <b><u>პასივები:</u></b>                       |               |               |
| <b><u>საკუთარი კაპიტალი და რეზერვები:</u></b> |               |               |
| გამოშვებული სააქციო კაპიტალი                  | 1000          | 5000          |
| გადაფასების რეზერვი                           | --            | 500           |
| დაგროვილი მოგება                              | 950           | 790           |
|                                               | -----         | -----         |
| სულ კაპიტალი და რეზერვები                     | <b>1950</b>   | <b>2890</b>   |
| <b><u>ვალდებულებები:</u></b>                  |               |               |
| <b><u>გრძელვადიანი ვალდებულებები:</u></b>     |               |               |
| გრძელვადიანი სესხი (წლიური 10%-იანი)          | -             | 4000          |
| <b><u>მოკლევადიანი ვალდებულებები:</u></b>     |               |               |
| სავაჭრო კრედიტორები                           | 800           | 800           |
| სხვა კრედიტორები                              | 80            | 100           |
| ბანკის ოვერდრაფტი                             | 200           | -             |

|                                |       |       |
|--------------------------------|-------|-------|
| გადასახდელი გადასახადი         | 120   | 90    |
|                                | ----- | ----- |
| სულ მოკლევადიანი ვალდებულებები | 1200  | 990   |
|                                | ----- | ----- |
| სულ პასივები                   | 3150  | 7880  |

#### დავალება:

ა) ორივე საწარმოსათვის გამოთვალეთ შემდეგი კოეფიციენტები: საერთო მოგების მარჟა, საოპერაციო მოგების მარჟა, უკუგება გამოყენებულ კაპიტალზე, უკუგება აქციონერულ კაპიტალზე, სწრაფი და მიმდინარე ლიკვიდობის კოეფიციენტები, მარაგის ბრუნვადობის პერიოდი, დებიტორის ამოღების პერიოდი, კრედიტორებზე გადახდის პერიოდი. ეს კოეფიციენტები დაგეხმარებათ კომპანიების მომგებიანობის, ლიკვიდობისა და საბრუნავი კაპიტალის მრთვის საკითხების შეფასებაში.

ბ) გამოთვლილი კოეფიციენტების საფუძველზე შეადარეთ ორი საწარმო ერთმანეთს მომგებიანობის, ლიკვიდობისა და საბრუნავი კაპიტალის თვალსაზრისით.

გ) მოცემულია, რომ „ბეტას“ უფრო მაღალი ლევერიჯის კოეფიციენტი აქვს ვიდრე „ალფას“. გააკეთეთ ანალიზი ამ მონაცემის საფუძველზე ორი საწარმოსათვის.